

УДК 271.4-722.52:378.4(477.86):005.591.4"1994/2014" Софрон Мудрий К28
DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.42.6>

**РОЛЬ ЄПИСКОПА СОФРОНА МУДРОГО
В РЕОРГАНІЗАЦІЇ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО
ТЕОЛОГІЧНО-КАТИХИТИЧНОГО ДУХОВНОГО ІНСТИТУТУ
У ІВАНО-ФРАНКІВСЬКУ ТЕОЛОГІЧНУ АКАДЕМІЮ (1994–2014 РР.)**

Олег Каськів

*ПЗВО «Івано-Франківська академія Івана Золотоустого»,
кафедра богослов'я
вул. Софрона Мудрого, 22, 76019, м. Івано-Франківськ, Україна*

У статті досліджено роль єпископа Софрона Мудрого у реорганізацію Івано-Франківського Теологічно-Катихитичного Духовного Інституту в Івано-Франківську Теологічну Академію. Особливо варто підкреслити його працю у розвитку програми богословської освіти для Української Греко-Католицької Церкви.

У кадровому питанні позиція єпископа Мудрого була наступною: надати найкращим студентам можливість та сприяння продовжити навчання після завершення філософсько-богословського навчання. Велика кількість випускників Івано-Франківської Духовної Семінарії імені Святого Йосафата продовжили свої вищі студії закордоном: Італія-70 студентів, Польща-50 студентів, Німеччина-16 студентів, Австрія-8 студентів, Ірландія-2 студенти, Чехія-2 студенти, Іспанія-2 студенти, Португалія-3 студенти. Всього 153 студенти проходили навчання закордоном де захистили ліцензійські та докторські праці та стали потужним кадровим потенціалом у семінарійній формації та розвитку кадрового потенціалу Івано-Франківської Єпархії Української Греко-Католицької Церкви. Особливою рисою характеру Софрона Мудрого було те, що він був надзвичайно довірливою людиною. Він не боявся запрошувати до сфер церковного життя молодих священників. Він говорив чудову і дуже цікаву фразу: «Старий завжди живе споминами, а молодий живе майбутністю, тому завжди треба давати дорогу молодим». Таку кадрову позицію владики, можна вже було побачити в семінарії. На посади префектів, референтів призначались молоді випускники, ще «вчорашні студенти». В навчальний процес приходили молоді спеціалісти, які проводили цікаві заняття, лекції, семінари, вчили студентів вчитися і мислити по-новому.

Софрон Мудрий був справді «кадровим стратегом», який постійно дбав про правильний підбір кадрів. Навіть, якщо сьогодні подивитися на кадрове забезпечення Івано-Франківської академії, семінарії, архієпархії, то побачимо, що там працюють майже всі ті вихованці, яких колись владики Софрон Мудрий благословив на навчання закордоном.

Ключові слова: Софрон Мудрий, єпископ, наука, Духовний Інститут, Теологічна академія.

Постановка проблеми. У 1994 році отець Софрон Мудрий повернувся до рідної України. Основною причиною повернення о.Мудрого було те, що його запросили очолити Івано-Франківський Теологічно-Катехитичний Духовний Інститут та зробити реорганізацію даного навчального закладу на зразок європейських вищих навчальних вузів.

Проблемою розвитку богословської освіти в Україні займалися єпископ Софрон Мудрий [1], І.В. Пилипів [12], [13], І.М. Луцький [11]. Безпосередньо про історію розвитку богословської освіти досліджували Р.І. Делятинський [3], Р.А. Горбань [2], О.В. Каськів [4], В.Т. Полек [14]. Однак конкретніше проблематикою розвитку та реорганізації Івано-Франківського Теологічно-Катехитичного Духовного Інституту УГКЦ в 1990-х роках не досліджувалось конкретніше, тому дана стаття актуалізує дане дослідження.

Мета роботи. Бажасмо дослідити роль єпископа Софрона Мудрого у реорганізації Івано-Франківського Теологічно-Катехитичного Духовного Інституту в Івано-Франківську Теологічну Академію.

Виклад основного матеріалу. У 1994 рік, став для отця Софрона переломним. Це був двадцятий рік ректорства в Папській Колегії св. Йосафата в м. Римі [4, с. 22–23]. У жовтні 1994 р. о. Софрона Мудрого призначають на посаду ректора Івано-Франківського Теологічно-Катехитичного Духовного Інституту [5, с. 25–27].

Ректор із запалом взявся до реорганізації богословської освіти на Прикарпатті. Одне із перших рішень це розроблення нової навчальної програми ІФТКДІ, для подальшої підготовки майбутніх душпастирів. Були розроблені загальні навчальні програми з богослов'я. Філософію, яка є «служинею теології» вивчали два роки, а потім ще чотири роки вивчали богослов'я. Софрон Мудрий взяв за приклад отців Кобринського синоду 1626 року щодо встановлення, розвитку богословської освіти в Київській Церкві [6, с. 17–19].

Новий ректор детально дослідивши правові документи Духовного Інституту, попередньо заслухавши думки багатьох викладачів цього закладу, приходиться до рішення що необхідно зробити реорганізація Івано-Франківського Теологічно-Катехитичного Духовного Інституту в Івано-Франківську Теологічну Академію [16].

Так, 1 червня 2000 року був реорганізований Івано-Франківський Теологічно-Катехитичного Духовний Інститут на Івано-Франківську Теологічну Академію. Не зашкодить зазначити, що рішення про реорганізацію закладу було на часі та входило, як стратегія розвитку богословської освіти на Прикарпатті.

Варто зауважити, що для прийняття цього рішення, велась поважна підготовка, адже дане питання виносилось на засіданнях Вченої Ради ІФТКДІ, яка була якраз таки створена 8 травня 2000 року, основним завданням якої, із слів ректора є: «...підвищення статусу нашого духовного закладу від Інституту до Теологічної Академії, починаючи з 1 вересня 2000 року – нового 2000/2001 навчального року» [2, с. 57].

Для правильного функціонування, Івано-Франківської Теологічної Академії, як навчального закладу, потрібно було розробити та затвердити статут даного закладу. Так, 28 серпня 2000 року було затверджено статут ІФТА, в якому говорилось про те, що ІФТА відноситься до вищого навчального Богословського закладу УГКЦ [17].

Важливо зазначити, що заснування ІФТА, також мало і історичну основу, адже Івано-Франківська Теологічна Академія була « правонаступницею » ІФТКДІ і ІФДС, та навіть СДС (Станіславська Духовна Семінарія) датою заснування якої є 1907 рік. Проте в силу певних історичних обставин вона була закрита 1946 р. Тезу про силу такої правонаступності ми можемо знайти у постанові єпархіальної курії від 1 червня 2000 року та Статуті ІФТА, який теж датується 2000-м роком [11, с. 126].

У ньому зазначено що: «ІФТА є правонаступником і продовжувачем діяльності Греко-Католицької Духовної Семінарії в Станіславі (тепер м. Івано-Франківськ), закритої в 1946 р., та відновленого в 1990 р. Івано-Франківського Теологічно-Катехитичного Духовного Інституту» [18].

З плином часу Івано-Франківська Теологічна Академія почала займати провідне місце у сфері богословських закладів. З кожним роком цей навчальний заклад ставив перед собою нові цілі у розвитку та покращенні системи освіти не тільки на Прикарпатті, але у всій Українській Греко-Католицькій Церкві.

У статуті ІФТА за 2006 рік зазначається про те, що: «...основні завдання які перед собою ставить Івано-Франківська Теологічна Академія – це підготовка кваліфікованих науковців, викладачів, священнослужителів; організація та проведення фундаментальних і прикладних

наукових досліджень; сприяння діалогу між східними християнами; плекання інтелектуального життя Церкви, сприяння всебічному осмисленню християнського світогляду; інформаційна діяльність; видавнича діяльність». Всі ці завдання які перед собою ставив даний реорганізований навчальний заклад намагався втілити в життя єпископ Софрон Мудрий [2, с. 57].

В скорому часі професорсько-викладацький склад ІФТА складався із 54 викладачів, професорів, доцентів [20, с. 1–2]. Вся їхня праця була цілеспрямована на підготовку, добре освічених та вишкolenених, майбутніх священників та катехитів. Також вони не забували про розвиток різних галузей у царині богослов'я. Варто зазначити, що ректорат Академії всі свої потужності направив на розвиток двох надзвичайно важливих напрямків, перший це – інформаційно-видавнича діяльність. Вона проявлялася через публікацію різної періодики, посібників, статей а також монографій. Другий напрямок – це саме підвищення рівня освіти викладачів. Реалізовувалось це через навчання в різних інститутах та університетах Європи та як результат захист кандидатських та докторських дисертацій у різних університетах Європи [2, с. 18]. У кадровому питанні позиція єпископа Мудрого була наступною: надати найкращим студентам можливість та сприяння продовжити навчання після завершення філософсько-богословського навчання. Велика кількість випускників Івано-Франківської Духовної Семінарії імені Святого Йосафата продовжили свої вищі студії закордоном: Італія-70 студентів, Польща-50 студентів, Німеччина-16 студентів, Австрія-8 студентів, Ірландія-2 студенти, Чехія-2 студенти, Іспанія-2 студенти, Португалія-3 студенти. Всього 153 студенти проходили навчання закордоном де захистили ліцензіатські та докторські праці та стали потужним кадровим потенціалом у семінарійній формації та розвитку кадрового потенціалу Івано-Франківської Єпархії Української Греко-Католицької Церкви. Особливою рисою характеру Софрона Мудрого було те, що він був надзвичайно довірливою людиною. Він не боявся запрошувати до сфер церковного життя молодих священників. Він говорив чудову і дуже цікаву фразу: «Старий завжди живе споминами, а молодий живе майбутністю, тому завжди треба давати дорогу молодим». Таку кадрову позицію владики, можна вже було побачити в семінарії. На посади префектів, референтів призначались молоді випускники, ще «вчорашні студенти». В навчальний процес приходили молоді спеціалісти, які проводили цікаві заняття, лекції, семінари, вчили студентів вчитися і мислити по-новому. Софрон Мудрий був справді «кадровим стратегом», який постійно дбав про правильний підбір кадрів. Навіть, якщо сьогодні подивитися на кадрове забезпечення Івано-Франківської академії, семінарії, архієпархії, то побачимо, що там працюють майже всі ті вихованці, яких колись владику Софрон Мудрий благословив на навчання закордоном.

Як ми бачимо, з усіх перелічених прикладів, що за короткий час єпископу Софрону Мудрому вдалося реорганізувати, а згодом вивести ІФТА, як богословський заклад, на високий рівень. Таким чином, на базі Академії було розвинуто та закладено усі ланки для кращого дослідження та вивчення наук у сфері богослов'я. Варто звернути увагу, що це все не можна було б зреалізувати, якби не була сформована і чітко налагоджена структура самої ж Академії [18].

У 2001 році Вчена Рада, з ініціатива ректора, приймає рішення реорганізувати дяківсько-регентську школу в дяківсько-регентський факультет, який має діяти при Івано-Франківській Теологічній Академії. Цей дяківсько-регентський факультет мав на цілі підготовку та навчання, усіх бажаючих, на здобуття освітнього рівня «церковний дяк», або «дяк-регент» [7].

Основою в реорганізації ІФТКДІ в ІФТА є розвиток факультетів. Особливу увагу заслуговує катехитичний факультет, який через деякий час перейменували у педагогічно-катехитичний, оскільки випускники отримували диплом «Катехета» і працювали у школах вчителями-катехитами [18].

Особливе місце і значна увага приділялась філософському і богословському факультетам ІФТА, адже основним завданням цих факультетів було не тільки підготовка богословів, а і майбутніх священиків. Таким чином розпочинаючи, із березня 2001 року, Вчена Рада приймає рішення про введення дипломних робіт та написання їх студентами-випускниками, для підтвердження достатнього рівня знань студентів. Окрім дипломних робіт, випускники, зобов'язані були здати випускний екзамен із загального богослов'я. На основі цих успішно складених іспитів і видавався диплом бакалавра богослов'я [7].

У серпні того ж 2001 року, відбулися певні кадрові зміни, на даних факультетах. Так, деканом богословського факультету було призначено о. д-ра Святослава Кияка. Від ректорату ІФТА він отримав важливе завдання, а саме: «...підготувати пропозиції по вдосконаленню навчального процесу» [8].

Розпочинаючи із 2004 року ректорат Івано-Франківської Теологічної Академії почав активну співпрацю із ректоратом Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника. Така співпраця була документально затверджена спільною Угодою. Причиною укладання такого договору було те, що в системі освіти України не було ще механізму акредитації богословських закладів, тобто дипломи випускників ІФТА не відповідали державним стандартам, у зв'язку із цим виникали проблеми із працевлаштуванням, особливо в студентів катехитично-педагогічного факультету. Відповідно до цієї угоди Прикарпатський національний університет брав на себе зобов'язання навчати студентів ІФТА за такими спеціальностями як: історія, філософія, психологія, релігієзнавство, дошкільне виховання, музична педагогіка та виховання [19].

Одним із важливих етапів у реорганізації ІФТА, було створення окремих структур таких як кафедри. Особливістю структуризації ІФТА, стало те, що в її основі були факультети, а не кафедри, хоч такі по статуту були передбачені. Саме враз відсутність таких кафедр спричиняла певну розпорошеність професорсько-викладацького складу. Тому в серпні 2001 року з ініціативи ректора Софрона Мудрого було створено між факультативну кафедру церковного співу та методики викладання музики. Зав кафедр було призначено п. Петра Князевича [9]. В скорому часі, а саме в грудні 2004 року Софрон Мудрий вирішує створити ще дві кафедри – це догматичної теології та східного канонічного права.

Створення кафедр стало межею для подальшої структуризації і організації навчального процесу ІФТА. Чи не вперше за всю історію існування ІФТКДІ-ІФТА були засновані структурні одинці, які очолювали фахівці і спеціалісти в галузі богослов'я.

З 1995 по 2014 роки освіту здобули 939 осіб, переважна більшість яких стала священнослужителями в Церкві [15].

- 1995 році – 84 випускники;
- 1996 році – 79 випускники;
- 1997 році – 129 випускники;
- 1999 році – 60 випускники;
- 2000 році – 61 випускник;
- 2001 році – 81 випускник;
- 2002 році – 52 випускники;
- 2003 році – 29 випускники;
- 2004 році – 32 випускники;
- 2005 році – 41 випускник;
- 2006 році – 17 випускники;
- 2007 році – 22 випускники;

2008 році – 38 випускники;
2009 році – 36 випускники;
2010 році – 38 випускники;
2011 році – 31 випускник;
2012 році – 33 випускники;
2013 році – 48 випускники;
2014 році – 28 випускники;

Висновки. Софрон Мудрий – довголітній ректор Української Папської Колегії Святого Йосафата в м. Римі, професор Папського Східного Інституту в м. Римі, довголітній директор української секції радіо «Ватикан», який у свій поважний вік, більше 70-ти років приїжджає до м. Івано-Франківська із молодечою завзятістю розпочинає розвивати та реорганізовувати Івано-Франківський Теологічно-Катехитичний Духовний Інститут у Івано-Франківську Теологічну Академію.

Завдяки своєму таланту, досвіду, знанням, освіченості Єпископу Софрону вдається зробити величезний крок в реорганізації Івано-Франківського Теологічно-Катехитичного Духовного Інституту та підняти даний заклад не тільки зміною назви у Івано-Франківську Теологічну Академію, але змінити практично всю внутрішню структуру Академії.

Список використаної літератури

1. Благословен хто йде в ім'я Господнє: 90-літтю владики Софрона Мудрого присвячується // Слово. 2013. № 6. С. 139.
2. Горбань Р., Делятинський Р. Івано-Франківська Теологічна Академія УГКЦ: традиції та становлення (до 125-річчя Івано-Франківської єпархії УГКЦ, 20-річчя виходу з підпілля Духовної Семінарії та 10-річчя заснування Теологічної Академії) : Наукове видання. Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2010. С. 166.
3. Делятинський Р. Станіславівська греко-католицька духовна семінарія у 1907–1918 рр.: становлення і розвиток // Spheres of Culture: Journal of Philology, History, Social and Media Communication, Political Science, and Cultural Studies. Volume 8 / Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, Faculty of Humanities, Branch of Ukrainian Studies. Lublin, 2014. S. 308–317.
4. Каськів О.В. Минуте та сучасність Івано-Франківської (Станіславівської) Духовної Семінарії // Нарис історії Івано-Франківської (Станіславівської) Духовної Семінарії імені Святого Священномученика Йосафата. Івано-Франківськ, 2007. С. 22–23.
5. Каськів О.В. Наукова діяльність Єпископа Софрона Мудрого. Scientific Journal «Virtus». Issue 35. June, 2019. P. 25–27.
6. Kaskiv O.V. The Kobryn synod of 1626 – the source of the particular law of the UGCC. Scientific Journal «Virtus». Issue 42. March, 2020. P. 17–19.
7. Наказ № 015 від 22.03.2001 р. Б. «Про реорганізацію навчального процесу в ІФТА» // Архів ІФТА, № 03/2001.
8. Наказ № 040 від 30.08.2001 р. Б. «Про зміну декана богословського факультету» // Архів ІФТА, № 08/2001.
9. Наказ № 041 від 30.08.2001 р. Б. «Про внесення змін в керівництво кафедри церковного співу та методики викладання музики» // Архів ІФТА, № 08/2001.
10. Наказ № 045 від 09.09.2004 р. Б. «Про Вченого Секретаря Вченої Ради ІФТА» // Архів ІФТА, № 09/2004.
11. Новий Статут Івано-Франківського Українського Греко-Католицького Катехитичного Духовного Інституту // Луцький І. Створення Станіславської (Івано-Франківської) єпархії Української Греко-Католицької Церкви. С. 150.

12. Пилипів І., Делятинський Р. Становлення богословської освіти Греко-Католицької Церкви в першій половині XIX століття // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Історія. 2016. Вип. 2. Ч. 2. С. 122–126.
13. Пилипів І., Делятинський Р. Розвиток богословської освіти в Галицькій греко-католицькій митрополії в другій половині XIX – на початку XX століття // Галичина. Науковий і культурно-просвітний краєзнавчий часопис. 2016. Ч. 28. С. 148–155.
14. Полк В. Станиславівська духовна семінарія (До 85-річчя від дня заснування) // Нова Зоря. 1992. Ч. 11 (березень). С. 2.
15. Реєстраційний журнал видачі дипломів Івано-Франківської Духовної Семінарії імені св. свщмч. Йосафата. Випуски 1995–2014 років.
16. Спільна постанова Ректорату, Вченої ради Івано-Франківського Теологічного-Катехитичного Духовного Інституту та Консистоії Івано-Франківської Єпархії УКЦ про перейменування Інституту в Івано-Франківську Теологічну Академію (1 червня 2000 р.Б., Івано-Франківськ) // Архів ІФТА, № 07/2000.
17. Статут Івано-Франківської Теологічної Академії Івано-Франківської Єпархії Української-Греко-Католицької Церкви (нова редакція). Прийнято Вченою Радою ІФТА, Протокол № 1 від 28 серпня 2000 р. // Архів ІФТА, № 08/2000.
18. Статут Івано-Франківської Теологічної Академії Івано-Франківської Єпархії Української Греко-Католицької Церкви (нова редакція). Прийнято Вченою Радою ІФТА, Протокол № 007 від 17 квітня 2006 р. // Архів ІФТА, № 04/2006.
19. Угода про співробітництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Івано-Франківської Теологічної Академії від 22 листопада 2004 р., м. Івано-Франківськ // Архів ІФТА, № 11/2004.
20. Шематизм Івано-Франківської Єпархії УГКЦ. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2009. С. 420.

**THE ROLE OF BISHOP OF SOFRON MUDRYY
IN THE REORGANIZATION OF IVANO-FRANKIVSK
THEOLOGICAL AND CATECHISTICAL SPIRITUAL INSTITUTE
IN IVANO-FRANKIVSK THEOLOGICAL ACADEMY (1994–2014)**

Oleg Kaskiv

Ivano-Frankivsk Academy of Ivan Zolotoustyij,

Department of Theology Studies

Sofron Mudryy str., 22, 76019, Ivano-Frankivsk, Ukraine

The article examines the role of Bishop Sofron Mudryy in the reorganization of the Ivano-Frankivsk Theological and Catechistic Theological Institute in the Ivano-Frankivsk Theological Academy. Particular emphasis should be placed on his work in developing a theological education program for the Ukrainian Greek Catholic Church.

In the personnel issue, the position of Bishop Sofron Mudryy was as follows: to provide the best students with the opportunity and assistance to continue their studies after completing their philosophical and theological studies. A large number of graduates of Ivano-Frankivsk Theological Seminary of St. Josaphat continued their higher studies abroad: Italy-70 students, Poland-50 students, Germany-16 students, Austria-8 students, Ireland-2 students, Czech Republic-2 students, Spain-2 students, Portugal-3 students. A total of 153 students studied abroad where they defended their licenses and doctoral dissertations and became a strong personnel potential in the seminary formation and development of personnel potential of the Ivano-Frankivsk Diocese of the Ukrainian Greek Catholic Church. A special feature of the character

of Bishop Sofron Mudryy was that he was an extremely trusting man. He was not afraid to invite young priests to the spheres of church life. He said a wonderful and very interesting phrase: "An old man always lives with memories, and a young man lives with the future, so we should always give way to the young." Such a personnel position of the bishop could already be seen in the seminary. Young graduates, still "yesterday's students", were appointed to the positions of prefects and referents. Young specialists came to the educational process, who conducted interesting classes, lectures, seminars, taught students to learn and think completely anew.

Sofron Mudryy was truly a "personnel strategist" who constantly cared about the correct selection of people. Even if we look today at the people who work at the Ivano-Frankivsk Academy, Seminary, and Archdiocese, we will see that almost all of them were those students who Bishop Sofron Mudryy blessed previously to study abroad.

Key words: Sofron Mudryy, bishop, science, Theological Institute, Theological Academy.